

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Назва курсу <i>Обов'язковий/вибірковий</i>	«Література і кіно <i>вибірковий</i>
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Бакалавр 014.01 Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2021-2022 / VI семестр / 3 курс
Викладач	Мажара Наталія Сергіївна
Профайл викладача	https://filolog.mdpu.org.ua/?page_id=3681
Контактний тел.	097 507 86 75
E-mail:	natalia_mazara@ukr.net
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького	https://dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=3639
Консультації	<i>Очні консультації:</i> щосереди, згідно з графіком роботи кафедри української і зарубіжної літератури <i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ імені Богдана Хмельницького; Zoom (повторювана конференція: ідентифікатор 827 1506 3029, код доступу 012728 – за попереднім погодженням з викладачем)

1. АНОТАЦІЯ

Освітній компонент «Література і кіно» є вибіркоким, міждисциплінарним, адже надає здобувачам вищої освіти можливості для ознайомлення із найновішими тенденціями дослідження літератури, з сутністю взаємодії літератури з кінематографом, впливом літератури на образи Всесвіту та людини у класичних і новітніх кінотекстах. Здобувачі вчаться аналізувати різні фактори цього впливу, диференціювати зміст літературного твору та фільму-екранізації, аналізувати й розрізняти літературні прийоми від кінозасобів (монтаж, ракурс, кадр тощо), добирати адекватні кінофільми для використання у своїй професійній діяльності, писати рецензії-огляди на переглянуті фільми-екранізації.

У межах ОК здобувачі вищої освіти вивчають весь процес синтезу літератури та кіно, визначають його особливості задля впровадження у своїй практичній роботі. Отримують практичні рекомендації щодо використання фільмів-екранізацій літературних творів на уроках у загальноосвітніх навчальних закладах, написання рецензій-оглядів на переглянуті кінострічки, створення сценаріїв.

Освітній компонент доповнює вивчення історії української та зарубіжної літератур, розширює і поглиблює культурологічний рівень здобувачів вищої освіти, надаючи змогу проаналізувати не тільки тематику, проблематику, систему образів та мотивів, а й історико-культурний контекст літературного твору і його кіноадаптації, оскільки репрезентовано не лише контекст виникнення літературного твору, а й історично-культурний контекст кіноадаптацій, що уможлиблює діахронічний аналіз образів та мотивів у широкому світоглядно-філософському дискурсі.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Метою викладання освітнього компонента «Література і кіно» є розкриття теоретичних основ художньої взаємодії літератури та кіно в процесі екранізації, обґрунтування принципів і методів цієї взаємодії шляхом порівняльного аналізу жанрів, стилів, образної системи, композиції та мови кожного з цих видів мистецтв.

Основними завданнями:

- розробка теоретичних основ взаємодії літератури та кіно,
- ознайомлення з історією розвитку та становлення кінематографу,
- узагальнення фундаментальних положень, понять, категорій літературознавчої науки,
- формування у здобувачів вищої освіти навичок філологічно-аналітичної роботи з кінотекстом, написання рецензій-оглядів, складання сценарію до фільму за мотивами літературного твору.

Після опанування освітнім компонентом «Література і кіно» здобувачі вищої освіти повинні

- знати: основні етапи розвитку кінематографу та літератури, сучасні методології аналізу кінотексту, основну проблематику дослідження тексту через виражальні засоби кіно; основні засади теорії інтермедіальності; ключові принципи взаємодії літератури та кіно як видів мистецтва; літературознавчу та кінематографічну термінологію;
- вміти: розкрити взаємодію кіномистецтва з художньою літературою, пояснювати взаємовплив літератури та кіно, інших видів мистецтва; аналізувати екранізації літературного твору.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

- **ЗК 2.** Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), цінувати різноманіття та мультикультурність; діяти соціально відповідально та свідомо.
- **ЗК 8.** Здатність проводити дослідницьку роботу, дотримуючись академічної доброчесності, визначати цілі та завдання, обирати методи дослідження, аналізувати результати.
- **ЗК 11.** Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній і професійній діяльності.
- **ФК 05.** Здатність взаємодіяти зі спільнотами (на місцевому, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використання перспективного практичного досвіду й мовно-літературного контексту для реалізації навчально-виховних цілей.
- **ФК 06.** Спроможність оцінити комунікативну і/або естетичну значущість художнього тексту; володіння навичками кваліфікованої інтерпретації різноманітних типів текстів, у тому числі й навичками розкрити їх смисл, простежити зв'язки із культурно-історичним контекстом епохи, враховуючи різні форми і канали передачі й кодування інформації; володіння навичками зіставляти мови культур і демонструвати взаємодію мистецтв та використовувати їх у педагогічній діяльності.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

- **ПРН 06.** Знати провідні тенденції розвитку світового літературного процесу, специфіку його перебігу в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори світової класики й сучасності у взаємозв'язках з вітчизняною літературою й культурою.
- **ПРН 08.** Мати творчо-критичне мислення, творчо використовувати різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.
- **ПРН 11.** Уміти організовувати працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології.
- **ПРН 13.** Володіти різними видами аналізу художнього твору, визначати його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, традиції та новаторство, зв'язок твору із фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної культури.
- **ПРН 21.** Уміти використовувати інформаційно-комунікативні технології в професійній діяльності.

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	Загальна кількість	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	120	18	18	84

6. ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом.

- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи.
- Вчасно та самостійно виконувати контрольно-модульні завдання.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

7. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

7.1 СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВЗАЄМОДІЇ ЛІТЕРАТУРИ І КІНО						
5	Тема 1. Література та кіно в системі синтетичних видів мистецтв та інформаційного простору	Лекція (2 год.) Самостійна робота (3 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
5	Тема 2. Феномен взаємин літератури і кіно	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (3 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 3. Специфіка поетики літератури та кіно	Лекція (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)

**БЛОК 2.
ПРИНЦИПИ КІНОАДАПТАЦІЇ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ**

8	Тема 4. Кіномистецтво Франції та його взаємодія з літературою	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 5. Специфіка екранізації англійської літератури	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 6. Фактура кіно в композиції художнього твору	Лекція (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 7. Художня біографія та фільм-біографія: на межі вигадки й реальності	Лекція (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)

8	Тема 8. Принципи та методи взаємодії американської літератури й кінематографу.	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
6	Тема 9. Письменник і сценарист: засади та принципи творчої діяльності	Лекція (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (перший періодичний контроль)
8	Тема 10. Типи мистецьких зв'язків німецької літератури й кіно	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 11. Принципи екранізації творів російської класики	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
10	Тема 12. Особливості еволюції світового кіно та сучасний кінопроцес	Лекція (4 год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)

8	Тема 13. Українське поетичне кіно	Лекція 2 (год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
7	Тема 14. Кінопроза українських митців: функціонування засобів кіно в художньому творі	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
6	Тема 15. Олександр Довженко: майстер українського поетичного кіно	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
8	Тема 16. Використання екранізованих літературних творів на уроках української і зарубіжної літератури	Лекція 2 (год.) Самостійна робота (6 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	виконання завдань до лекції та завдань самостійної роботи		впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)
7	Тема 17. Проблема використання фільмів-екранізацій у контексті підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	див. п.9 або інші джерела за вибором здобувачів	опитування, виконання практичних завдань та завдань самостійної роботи	від 2 до 5 балів поточного контролю	впродовж навчального семестру (другий періодичний контроль)

7. 2. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Література та кіно в системі синтетичних видів мистецтв та інформаційного простору.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «мистецтво». 2. Місце літератури і кіно в системі синтетичних видів мистецтва. 3. Співвідношення понять «література» і «кіно» та їх функції. 4. Форми та засоби буття літератури та кіно. 5. Поняття про літературну кінематографічність
Специфіка поетики літератури та кіно	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема жанрів у літературі та кіно. 2. Особливості мови кіно й мови літератури. 3. Образ кінематографічний і образ літературний.
Фактура кіно в композиції художнього твору	<ol style="list-style-type: none"> 1. Техніка сценарної побудови. 2. Монтаж як технічно-структурний принцип у художньому творі. 3. Специфіка технічного кіноприйому як конструкції. 4. Технологічні засади кінематографу.
Художня біографія та фільм-біографія: на межі вигадки й реальності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Біографія письменника як об'єкт літературознавства: поняття про біографічний метод і художню біографію. 2. Специфіка кінематографічного жанру «фільм-біографія» або «байопік». Становлення жанру. 3. Виразальні та зображальні засоби в біографічних фільмах. 4. Різновиди біографічних фільмів про письменників.
Письменник і сценарист: засади та принципи творчої діяльності	<ol style="list-style-type: none"> 1. Концепти творчості. 2. Поняття про літературний і кінематографічний талант. 3. Народження творчого задуму. 4. Поняття про творче натхнення. 5. Принципи написання літературного твору. 6. Етапи роботи над сценарієм фільму.
Особливості еволюції світового кіно та сучасний кінопроцес	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика. 2. Консерватизм стану в кіномистецтві.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Постмодернізм в екранній культурі. 4. Пошуки провідних режисерів світу в царині кіномови і кіностилістики. 5. Творчість Е.Кустуріци, П.Гринуея, Ж.Ж.Анно, К Кесльовського, братів Коенів, К.Тарантіно, Р.Родрігеса, Д.Лінча, П. Альмодовара. 6. Поняття «Кіно без кордонів». 7. Феномен індійського кіно. Боллівуд і Голлівуд. 9. Технічні відкриття в кіно. Творче та комерційне використання нових комп'ютерних технологій. Характеристика виробничої, прокатної, творчої інфраструктури. 10. Динаміка розвитку кінотеатрів нового типу, зміна форм видовища, рекламування, стан кінопреси та інформаційної бази. 11. Основні тенденції еволюції жанрів, стилів, світоглядних систем сучасного кіно та його взаємодія з літературою.
Українське поетичне кіно	<ol style="list-style-type: none"> 1. Витоки й засади формування українського кінематографу. 2. Представники письменницької сфери як теоретики і практики кіно. 3. Кіноформат на сторінках органу лівої формації мистецтв. 4. Сценарна концепція Олександра Довженка. 5. Кіно як світогляд: Сергій Параджанов.
Використання екранізованих літературних творів на уроках української і зарубіжної літератури	<ol style="list-style-type: none"> 1. Огляд фільмів-екранізації художніх творів української та зарубіжної літератури, які входять до шкільної програми за 5-11 класи. 2. Питання інтерпретації літературного твору за допомогою кінематографічних методів і засобів. 3. Приклади уроків із застосуванням фільмів-екранізації.

7.3. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Феномен взаємин літератури і кіно	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кіно – мистецтво чи індустрія? 2. Література і кіно в системі візуальних мистецтв та інформаційного простору. 3. Література як основа кіно. 4. Поняття про сценарій як літературно-драматичний твір.

	<p>Практичні завдання:</p> <p>Створити міні сценарій до ліричного та прозового творів.</p> <p>Опрацювати статтю Юрія Лотмана «Каноническое искусство как информационный парадокс».</p> <p>Підготувати аргументи для участі в дискусії «Навіщо література, якщо є кіно?»</p>
<p>Кіномистецтво Франції та його взаємодія з літературою</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальний огляд становлення й розвитку французького кінематографу. 2. Особливості екранізації французьких літературних творів. 3. Мультиплікація як різновид екранізації. 4. Віктор Гюго, Жюль Верн та Олександр Дюма (батько) як найбільш екранізовані письменники Франції: причини популярності, кількість і якість екранізацій. <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснити порівняльний аналіз екранізації одного з творів французької літератури (на вибір здобувача вищої освіти) за наступними критеріями: сюжет; позасюжетні елементи; система образів; авторський задум і його реалізація сценаристом та режисером фільму.
<p>Специфіка екранізації англійської літератури</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загальний огляд кіноіндустрії Англії. 2. Особливості екранізації англійської літератури. 3. Становлення науково-фантастичних фільмів за мотивами творів Герберта Велза (роман «Машина часу»). 4. Реконструкція життя англійського дворянства в екранізаціях роману Джейн Остін «Гордість і упередження». 5. Жанр пригодницького кіно як результат переосмислення роману Данієля Дефо «Робінзон Крузо». 6. Англійське багатопроblemне соціальне кіно, побудоване на повісті Чарльза Діккенса «Різдвяна пісня в прозі, або різдвяне оповідання з привидами». <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняти засоби відтворення життя Англії XIX століття в романі Джейн Остін «Гордість і упередження» та фільмі-екранізації. 2. З'ясувати: чи відповідає сюжет кінострічки «Робінзон Крузо» сюжетові літературного твору, та чому повість Чарльза Діккенса Різдвяна пісня в прозі, або

	<p>різдвяне оповідання з привидами» є більш екранізованою засобами мультиплікації?</p>
<p>Принципи та методи взаємодії американської літератури й кінематографу.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Вестерни та комедії як специфічні кіножанри. 2. Виникнення американської кіноімперії. Голлівуд як особливе явище світового кіно. 3. Екранізація творів на воєнну тематику: Ернест Гемінгвей «Прощавай зброе». 4. Реалізація поняття «американська мрія» у фільмах, відзнятих за мотивами загадкових романів Френсіса Скотта Фіцджеральда «Великий Гетсбі» та «Загадкова історія Бенджаміна Баттона». 5. Твори Марка Твена «Пригоди Тома Соєра та Гекльберрі Фінна», «Принц і жебрак» як основа пригодницьких кінофільмів для дітей. 6. Становлення детективного кіножанру крізь призму екранізації творів Едгара Аллана По («Ворон», «Божевільня», «Будинок проклятих»). 7. Популярність епічного фентезі Джорджа Мартіна «Гра престолів» як основи фільмів-жахів. <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійснити порівняльний аналіз екранізації двох творів американської літератури за наступними критеріями: сюжет; позасюжетні елементи; система образів; авторський задум і його реалізація сценаристом та режисером фільму. 2. Створити презентацію специфічні кіножанри американського кінематографу та їхній зв'язок з літературою.
<p>Типи мистецьких зв'язків німецької літератури й кіно</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови, витоки й сутність німецького кіно. 2. Тематика фільмів-екранізацій. П'єса Бертольда Брехта «тригрошова опера»: популярність і заборона твору, театральні постановки та кінофільми. 3. Становлення жанру кіноказки за мотивами творів Ернста Теодора Амадея Гофмана («Лускунчик і Щурячий король»). 4. Особливості мультиплікаційного жанру під впливом казок братів Грімм («Білосніжка», «Заплутана історія», «Гензель і Гретель»). 5. Воєнна тематика у фільмах-екранізаціях творів Еріха Марії Ремарка («На західному фронті без змін», «Тріумфальна арка»).

	<p>6. Осягнення проблем буття людини у фільмах за мотивами драми Йогана Фольфганга Гете «Фауст».</p> <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Скласти коротке повідомлення на одну з поданих тем «Драматичні чи епічні твори, який з цих видів літератури легше екранізувати?», «Чи є сценарій літературно-драматичним твором?» 2. Скласти таблицю «Тематичне розмаїття екранізацій німецької літератури»
<p>Принципи екранізації творів російської класики</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аспекти становлення російського кінематографу. 2. Російська класична література як об'єкт зацікавлень світового кінематографу: «Війна та мир», «Анна Кареніна» Льва Толстого. 3. Містичні й фантастичні екранізації за мотивами творів Михайла Булгакова «Майстер і Маргарита», «Собаче серце». 4. Розвиток синтементальних і романтичних тенденцій у кінематографі (Олександр Грін «Пурпурові вітрила»). 5. Розкриття людських вад в екранізаціях творів Федора Достоєвського «Злочин і кара», «Ідіот». <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняти: чи різниться літературна побудова твору (подано уривок) від кіноконструкції на прикладі 2-3 творів, поданих у переліку до практичного завдання
<p>Кінопроза українських митців: функціонування засобів кіно в художньому творі</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Фактура кіно в «лівій» прозі Гео Шкурупія. 2. «Інтелігент»: авторська техніка Леоніда Скрипника. 3. Кіноконструкція у романній формі Дмитра Бузька. 4. Художня проза Юрія Яновського: кіноскладова роману «Майстер корабля». <p>Практичні завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрити сутність понять кінопроза, інтермедіальність.
<p>Олександр Довженко: майстер українського поетичного кіно</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про «кіноповість». 2. Чарівний світ дитинства «Зачарованої Десни»: автобіографічна повість і фільм. 3. «Арсенал» у світлі експресіоністичного світовідчуття: від фільму до

	<p>літературного варіанта сценарію.</p> <p>4. «Україна в огні» та її трагічна доля: заборони, захват, екранізація Юлією Солнечовою.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Зробити букрейлер до улюбленого твору Олександра Довженка</p>
<p>Тема 9. Проблема використання фільмів-екранізацій у контексті підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання</p>	<p>1. Добірки фільмів-екранізацій, розміщені на онлайн-ресурсах «Знову ЗНО», «На всі двісті», «Z – ЗНОклуб» як засіб підготовки до складання ЗНО.</p> <p>2. Екранізовані літературні твори: фактографічність чи вимисел.</p> <p>3. Відповідність образної системи та сюжету літературних творів і фільмів / мультфільмів.</p> <p>4. Зіставлення задуму режисера кінематографічної інтерпретації та задуму автора літературного першоджерела.</p> <p>Практичні завдання:</p> <p>1. Розробити власний перелік рекомендованих фільмів-екранізацій для успішної підготовки до ЗНО з української літератури</p>

7.4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (теми для самостійного опрацювання)

Тема для самостійного опрацювання	Зміст теми
<p>Філологічна робота над текстом сценарію</p>	<p>1. Прочитайте повість Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».</p> <p>2. Перегляньте серіал «Спіймати Кайдаша» (сценарій Наталки Ворожбит)</p> <p>3. Інтерпретуйте літературний і кіномистецький твір шляхом написання есе за однією з поданих тем:</p> <p>1) «Національна самокритика в повісті «Кайдашева сім'я» та телесеріалі «Спіймати Кайдаша»;</p> <p>2) «Перегук часів в повісті «Кайдашева сім'я» та телесеріалі «Спіймати Кайдаша»;</p> <p>3) «Внесок телесеріалу «Спіймати Кайдаша» в розвиток сучасного українського кіно»;</p> <p>4) «Чи виправдано є «суржикова» мова персонажів серіалу «Спіймати Кайдаша»;</p>

	<p>5) «Психологічна змістовність епізодів в повісті «Кайдашева сім'я» та телесеріалі «Спіймати Кайдаша».</p> <p>4. Орієнтовний обсяг - 2-3 друкованих сторінки (А4, шрифт 14, інтервал 1,5, поля по 2 см.)</p>
Фактура кіно в композиції художнього твору	<p>1. Порівняти: чи різниться літературна побудова твору від кіноконструкції на прикладі: 1) детективного роману А. Конан-Дойля «Собака Баскервілів» та його екранізації; 2) повісті «Тіні забутих предків» М. Коцюбинського та його екранізації.</p>
Художня біографія та фільм-біографія: на межі вигадки й реальності	<p>1. Різновиди біографічних фільмів про письменників.</p> <p>2. Навести 15-20 прикладів художньо-біографічних творів, присвячених митцям слова.</p> <p>3. Обрати біографічний фільм з будь-якої категорії, зазначеної в лекції, та проаналізувати особливості екранізації життя певного письменника (як мінімум 2-3 фільми на вибір здобувача).</p>
Письменник і сценарист: засади та принципи творчої діяльності	<p>1. Принципи написання літературного твору та етапи роботи над сценарієм фільму.</p> <p>2. Створити порівняльну таблицю «Концепти творчості письменника та сценариста»</p>
Особливості еволюції світового кіно та сучасний кінопроцес	<p>1. Розробити схему «Еволюція світового кінематографу».</p> <p>2. Дослідити рівень популярності екранізацій літературних творів у світовому кінематографі, створивши діаграму (зростання / популярність / нейтральність / втрата інтересу)</p>
Українське поетичне кіно	<p>1. Створити мультимедійну презентацію: «Кінотворчість Сергія Параджанова»</p>
Використання екранізованих літературних творів на уроках української і зарубіжної літератури	<p>1. Огляд фільмів-екранізацій художніх творів української та зарубіжної літератури, які входять до шкільної програми за 5-11 класи.</p> <p>2. Розробити схему «Шкільна література і кіно: принципи взаємодії».</p>
Рецензія на фільм-екранізацію	<p>1. Напишіть рецензію-огляд на один із байопіків.</p> <p>Орієнтовний обсяг - 2-3 друкованих сторінки (А4, шрифт 14, інтервал 1,5, поля по 2</p>

	см.). Вимоги до написання: https://docs.google.com/presentation/d/1mwi_GkPC1mNGzUB5Ctfj0X5yfSrdN7jaO32yj2fpnaY/htmlpresent?hl=ru
Кінопроза українських митців: функціонування засобів кіно в художньому творі	1. Розкрийте сутність поняття «кіно проза». 2. Проаналізуйте кіноскладову роману Юрія Яновського «Майстер корабля».
Проблема використання фільмів-екранізацій у контексті підготовки старшокласників до зовнішнього незалежного оцінювання	1. Перегляньте добірки фільмів-екранізацій, розміщені на онлайн-ресурсах «Знову ЗНО», «Z – ЗНОклуб», «На всі двісті». 2. Проаналізуйте: чи доречним є використання цих добірок як засобу підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання з української мови та літератури. 3. Запропонуйте власний перелік фільмів-екранізацій, які б ви рекомендували для розгляду на уроках української літератури.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Перелік тем, які будуть включені для оцінювання результатів навчання на певному етапі проведення контролю, відповідає блокам програми освітнього компонента.

Методи: тематична лекція, міні-лекція, емінар-дискусія, семінар-розгорнута бесіда, кейс-технології, технології візуалізації навчального матеріалу (скрайбінг, інтелект-карта), пошуково-дослідницькі проекти

Форми контролю: Усна та письмова, у тому числі: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, тестовий контроль, презентації з використанням засобів Microsoft Office PowerPoint, InShot тощо, виконання творчих індивідуальних завдань під час практичних занять, проведення поточного контролю, контролю виконання завдань самостійної роботи, періодичного контролю (перша та друга контрольні точки), оцінювання підсумкового (семестрового) контролю.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ВИДІВ КОНТРОЛЮ

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1HWL9vuhcizztkaC6wgF-zXhr43uGR1W0/view> та Положення про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у МДПУ імені Богдана Хмельницького <https://drive.google.com/file/d/1BDRNtAJupqmHkldtICJTkvL-LNTIjWRX/view>.

Загальна система оцінювання курсу	За семестр проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і
--	--

	<p>періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача на семінарських заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{ср}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $ПК = (X_{ср}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності здобувача на всіх заняттях $X_{ср} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $ПК = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) здобувачем отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $КТ = ПК + ПКР = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки.</p> <p>Підсумковим контролем є залік. Загальний рейтинг складається з суми балів, отриманих за дві контрольні точки.</p>
<p>Семінарські заняття</p>	<p>«5» – здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно оперує літературознавчою та мистецтвознавчою термінологією. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати літературними та кінематографічними фактами та відомостями.</p> <p>«4» – здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому допускаються окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно визначає більшість літературознавчих і мистецтвознавчих термінів. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі не суттєві помилки, формувати висновки й узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно визначає половину літературознавчих та мистецтвознавчих понять і термінів. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p> <p>«2» – здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово</p>

	(без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно називає лише окремі літературознавчі та мистецтвознавчі поняття і терміни. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення здобувача до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бербенець Л. Література і масова культура. *Слово і Час*. 2011. № 1. С. 120-122.
2. Брюховецька Л.І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Логос, 2011. 391 с.
3. Даниленко Л.В. Художня література, кіно і пісні в інтертексті роману С. Оксеніка «Вбивство п'яної піонерки»: кодифікація ретрочасу. *Наукові записки НаУКМА: Літературознавство*: наук. журн. Київ: НаУКМА, 2018. Т. 1. С. 66-69.
4. Дубиніна О. Екранізація літературного твору: семіотичний аспект. *Іноземна філологія*. 2014. Вип. 126. С. 89-97.
5. Дубиніна О. Імагологічні моделі екранізації іноземних літературних творів. *Сучасні літературознавчі студії. Літературний дискурс: транскультурні виміри*. Вип. 12. 2015. С. 187-202.
6. Кондрашов В. Майстри кіно про взаємозв'язок літератури й кінематографа. *Наукові записки*. Вип. 111. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 114-120.
7. Кондрашов В. Структура образу в кіно та літературі: точки перетину. *Наукові записки. Художня література і кінематограф: проблеми інтерактивності*. Вип. 110. Серія: Філологічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 61-66.
8. Констанкевич І. Література та кіно у фікційній автобіографії Ю. Яновського «Майстер корабля». *Філологічні науки. Літературознавство*. 2013. Вип. 28. С. 178-182.
9. Мажара Н.С., Загоря П.Д. Специфіка візуалізації образної системи повісті Івана Франка «Захар Беркут» засобами кіно в однойменному фільмі Ахтема Сеїтаблаєва та Джона Вінна. *Українські студії в європейському контексті: зб. наук. пр.*, 2021. № 3. С. 108-116.
10. Мажара Н.С., Касаджи С.І. Хронотопічні виміри письменницької оповіді в повісті І. Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» та кінооповіді Н. Ворожбит у серіалі «Спіймати Кайдаша»: порівняльний аспект. *Шматмернасць тексту: структура, розуміння, інтерпретація*. Гомельські дзярж. ун-т імя Ф. Скарыны. Гомель: ГДУ імя Ф.Скарыны, 2021. С. 134-139
11. Мазурак А.І. Елементи кінопоетики в художній літературі докінематографічного періоду в інтерпретації Михайла Ромма. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія Філологія. Літературознавство*. 2012. Т. 193. Вип. 181. С. 49-53.
12. Макарадзе Х. Тема голодомору в літературі та кіно (В. Барка «Жовтий князь» та О. Янчук «Голод – 33»). *Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Спільний українсько-румунський науковий журнал. (АПСНІМ)*. 2017. № 4 (16), С. 10-13
13. Просалова В.А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури: монографія. Донецьк: ДонНУ, 2014. 154 с.

14. Стефанова А.Н. Творення поетики загадкового: література, кіно, телебачення (на матеріалі кіно- і телеекранізацій роману Джона ле Карре «Шпигун, вийди геть!» *Мільйон історій: поетика пригод у літературі та медіа*: зб. наук. матеріалів конференції (Бердянськ, 22–23 вересня 2016 р.) / гол. ред. О.П. Новик. Бердянськ : БДПУ, 2016. С. 155-156.
15. Ямборська К.С. Екранізація літературних творів Григорія Квітки-Основ'яненка у контексті радянського фольклорного кінематографу. *Молодий вчений*. 2017. № 10. С. 365-369.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Брюховецька Л. Адаптація чи штурм літературного Евересту? Твори Івана Франка в кіно. *Кінотеатр*. 2006. №6. URL: <http://www.ktm.ukma.kiev.ua>.
2. Брюховецька Л. Приховані фільми. Українське кіно 1990-х. К.: АртЕк, 2003. 384 с.
3. Вислоух С. Література й візуальний образ. Простір структурної спільності мистецтв. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ століття / за заг. ред. В. Моренця; пер. з польськ. С. Яковенка. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 309-321.
4. Госейко Л. Історія українського кінематографу. 1896-995. К.: Кіпо-Коло, 2005. 464 с.
5. Гудманян А.Г. До проблем кіноперекладу як виду художнього перекладу. *Наукові записки. Серія «Філологічна»* Острого, 2012. С. 28-30.
6. Дарда С. Екранізація як форма безпосередньої взаємодії кіно та літератури. Науковий блог Національного університету «Острозька академія». URL: <http://naub.oa.edu.ua/2014/ekranizatsiya-yak-forma-bezposerednoji-vzajemodiji-kino-ta-literatury/>
7. Демещенко В. Вплив літератури на становлення кіномистецтва. *Вісник Книжкової палати*. 2008. № 2. С. 36-42
8. Демещенко В.В. Вплив Шекспірівської драматургії на кінематограф ХХ століття. *Мистецтвознавчі записки*. 2010. № 17. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/mz/2010_17/14.pdf
9. Зубавіна І. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. К.: Інститут проблем сучасного мистецтва, 2007. 296 с.
10. Ілленко Ю. Парадигма кіно. К.: Абрис, 1999. 416 с.
11. Клочек Г. Художній світ як категоріальне поняття. *Слово і Час*. 2007. № 9. С. 9–10.
12. Котова-Олійник С.В. Візуальні репрезентації гендеру в культурі: теоретичні та методологічні підходи до вивчення проблеми. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2009. № 47. С. 27-32.
13. Лапко О. «Діалог часів» у кінематографічній інтерпретації п'єси Івана Франка «Украдене щастя». *Наукові записки*. Вип. 110. Серія: Філологічні науки. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. С. 66-73.
14. Мазурак А. Література і кіно (з історії взаємовпливів). *Наукові записки. Серія: філологічні науки*. 2010. Вип. 92. С. 446-454.
15. Мазурак А. Про вроджену «кінематографічність» художньої літератури докінематографічного періоду. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки (літературознавство)*. Вип. 111. 2012. С. 137-156
16. Миславський В. Кінословник: терміни, виначення, жаргонізми. Харків: ХЧМГУ, 2007. 328 с.
17. Нариси з історії кіномистецтва України / ІПСМ АМУ; Ред.-упоряд. І. Б. Зубавіна; Наук. ред. В.Л. Скуратівський, О.С. Мусієнко; Редкол.: В.Д. Сидоренко (голова), І.Д. Безгін, В.Г. Горпенко та ін. К.: Інтертехнологія, 2006. 864 с.: іл.
18. Пуніна О. Кіноконструктивна складова художньої прози Дмитра Бузька. *Проблеми та перспективи наук в умовах глобалізації*: матеріали V Всеукраїнської конференції. Ч. I. Педагогіка, психологія, мовознавство. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2009. С. 158-163.

19. Пуніна О. Фактура кіно в конструкції «лівої» прози Гео Шкурупія. *Вісник Донецького національного університету. Сер. «Гуманітарні науки»*. Вип. 1-2. Донецьк: ДонНУ, 2008. С. 42-55.
20. Пуніна О. «Фільми» Грицька Коляди (до циклу динамічних поем «Місто дихає!»). *Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. «Лінгвістика і літературознавство»: міжвуз. зб. наук. ст. / відп. ред. В.А. Зарва. Вип. 23. Ч. 3. Бердянськ: БДПУ, 2010. С. 266-275.*
21. Пуніна О. В. Засоби кіно мови в українській художній прозі 20-30-х років ХХ століття: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.06 – «Теорія літератури». Донецьк, 2011. 19 с.
22. Пуніна О. Кіномова жанрових форм (до практики літературного авангарду). *Филологические исследования*. Вип. 10. Донецьк, 2008. С. 46-58.
23. Пуніна О. Кінофікація українського літературного дискурсу (20-30-ті роки ХХ століття): монографія. Донецьк: ДонНУ, 2012. 332 с.
24. Пуніна О. Кіноформат на сторінках органу лівої формації мистецтв («Нова генерація», «Леф» / «Новий Леф»). *Вісник Харківського національного університету. Сер. «Філологія»*. Вип. 56. Харків, 2009. С. 167-177.
25. Пуніна О. Роман-монтаж Майка Йогансена «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі Руперта та інших». *Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. праць / редкол. Г. Ф. Семенюк, А. В. Козлов та ін. Вип. 31. Ч. 1. К.: Твім інтер, 2008. С. 677-682.*
26. Пуніна О. Сценарна конструкція у художньому творі: специфіка, реалізація. *Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка*. Т. 27. Донецьк: Український культурологічний центр, 2009. С. 31-46.
27. Пуніна О. Технічна кіноконструкція в художньому творі. *Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Сер. «Филология. Социальные коммуникации»*. Т. 23 (62). № 1. Симферополь: Таврический национальный университет, 2010. С. 346-351.
28. Пуніна О. Явище «кінематографічності» прози: демаркація двох типів. *Актуальні проблеми української літератури і фольклору*. Вип. 13. Донецьк, 2009. С. 74-86.
29. Пушак Ю. Література і кіно: (не)залежність мистецтв? *Парадигма*. 2011. Вип. 6. С. 49-58
30. Ткаченко Д. Кінолітература. Василь Симоненко: «Бенкет небіжчиків». *Слово і час*. 2010. № 1. С. 47-52.
31. Тримбач С. Олександр Довженко. Загибель богів. Ідентифікація автора в національному часо-просторі. Вінниця: Глобус-Прес, 2007. 800 с.
32. Фесенко В. Котилося яблочко, або кілька кадрів із історії взаємодії кінематографа і літератури Франції. *Всесвіт*. 2005. № 3-4. С. 174-185.
33. Цимбал Я. «54 кадри на сторінці»: кіно і проза 20 – 30-х років ХХ ст. *Слово і Час*. 2002. № 8. С. 74-79

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. Бабичева А. Проблеми кіноадаптації й інтерпретації романної форми. URL: http://eprints.zu.edu.ua/25544/1/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B%D1%8E%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%B9%2C%20%D0%91%D0%B0%D0%B1%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%B2%D0%B0%20SEMPER_TIRO_5-2.pdf
2. Віртуальний підручник з української літератури. URL: <http://eureka.ucoz.ua/index/0-29>
3. Дубініна О. Екранізація літературного твору: семіотичний аспект. URL: http://old.lingua.lnu.edu.ua/Foreign_Philology/Foreign_Philology/Philology_126/Philology126_1/articles/12Dubinina.pdf (дата звернення 11.03.2020 р.).

4. Екранізації світової класичної літератури URL: <https://shlyaheta.com.ua/15-shedevriv-svitovoi-literatury-za-iyakymy-buly-zniati-filmy-i-ikh-varto-pobachyty/>
5. Екранізації творів української літератури. Відеоресурс. URL: <https://znocourses.com/news/item/103-ekranizovani-tvory-ukrainskoi-literatury>
6. Електронна бібліотека української літератури. URL: <http://ukrlib.com>
7. Найневдаліші екранізації літератури. URL: <https://pidkazka.com/naynevdalishi-ekranizatsiyi-klasychnoyi-literatury/>
8. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
9. Публічна електронна бібліотека української художньої літератури. URL: <http://ukrlit.vn.ua>